

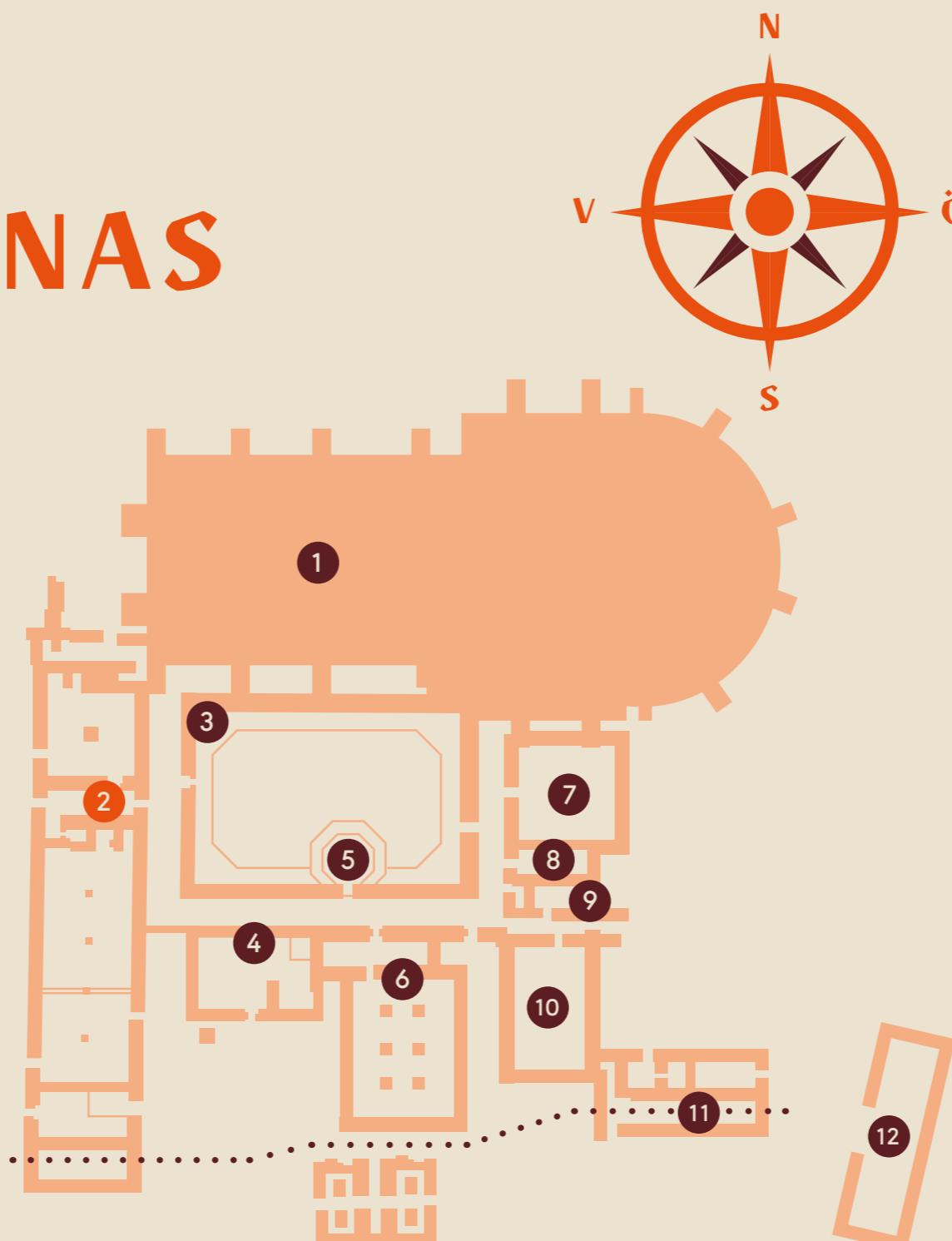
2

LEKBRÖDERNAS LÄNGA

LEKBRÖDERNA ANSVARADE FÖR den delen av klostrets verksamhet som inte var kyrklig, alltså jordbruk, byggnadsarbete och hantverk av olika slag.

Du står nu i lekbrödralängans förstuga. Rummet på norra sidan var troligen en motsvarighet till prästmunkarnas kapitelsal. Det långa rummet söder om förstugan har möjligt varit matsal men även använts som arbetsrum och förråd. På övre våningen hade lekbröderna sin sovsal.

Vad längans sydligaste rum används till är inte helt klarlagt, men troligen var det någon form av hygienutrymme. Klostrets murade vattenkanal går rakt igenom detta rum.

The Lay Brothers' Range

The lay brothers were responsible for the practical side of abbey life: agriculture, building and various crafts. The north room is probably the equivalent of the monks' chapter house. The long room south of the porch seems to have been a refectory but was also used as a work- and storeroom. On the floor above was the lay brothers' dormitory. The function of the room at the southern end is uncertain. The passing main water channel suggest that it was used as washing room or toilet.

Der Gebäudetrakt der Konversen

Laienbrüder, oder Konversen, waren mit den praktischen Arbeiten im Kloster betraut. Sie arbeiteten in der Landwirtschaft, am Bau oder als Handwerker. Wahrscheinlich nutzten sie den nördlichen Saal für Versammlungen. Der Bereich südlich des Vorräums war wohl erst ein Speisesaal, später auch Arbeits- und Vorratsraum. Im oberen Stockwerk befand sich der Schlafsaal. Die Funktion des südlichen Raums ist unklar. Vermutlich diente er als Waschraum, da hier der Abwasserkanal des Klosters verläuft.

Västergötlands
museum

LÄNSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Svenska kyrkan

Grevilis
FOND

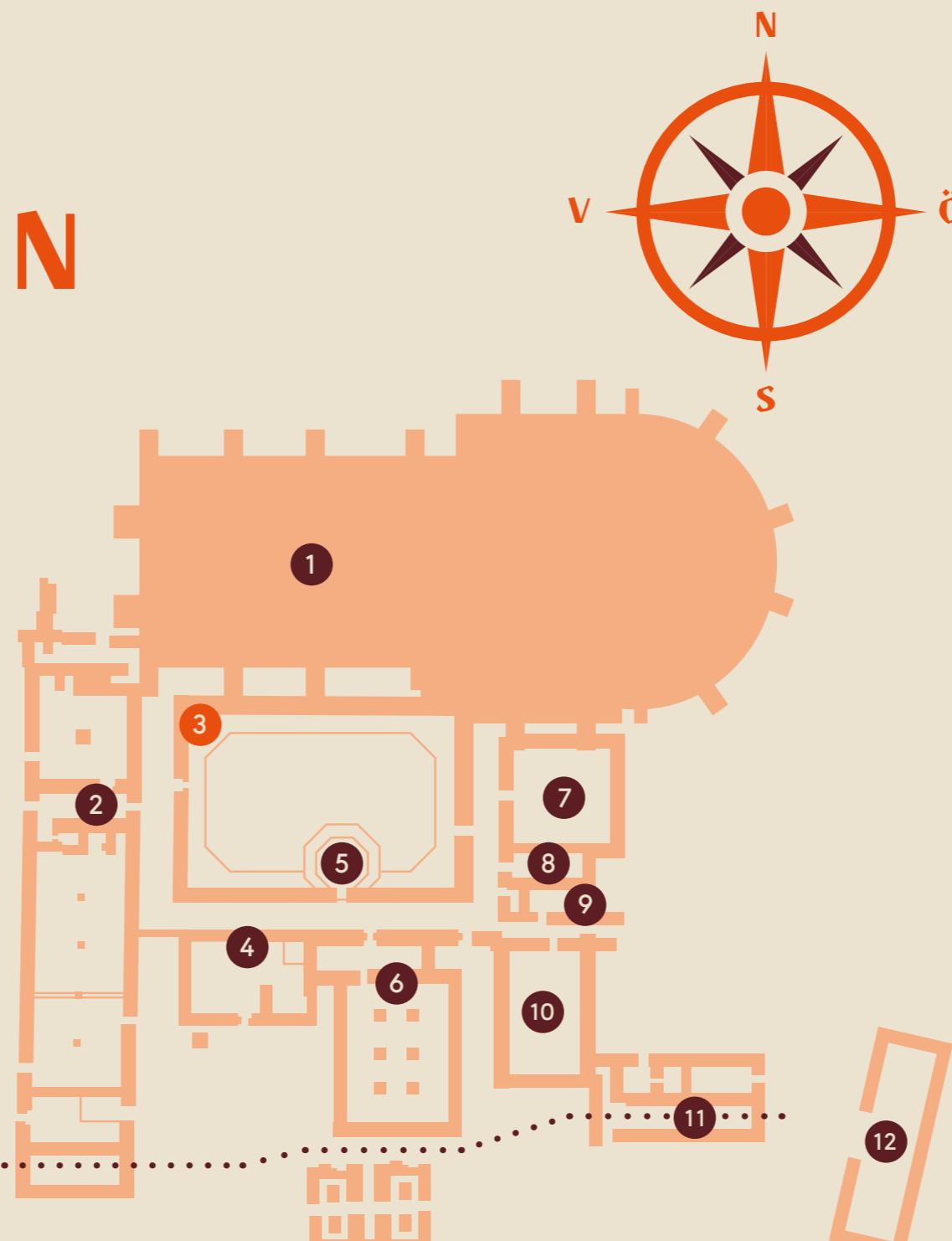
SKARA

KORSGÅNGEN

DEN REKTANGULÄRA KORSGÅNGEN Ambitus var klostrets innersta kommunikationsled. Gången var täckt av kryssvalv och hade fönster ut mot den öppna klostergården. Från korsgången fanns det två ingångar direkt till kyrkan; den västra som var lekbrödernas (i hörnet vid dagens ingång till klosterområdet) och den östra ingången som var kormunkarnas (intill kapitelsalen och sakristian).

Längs väggarna i korsgångens norra och östra delar har det troligen funnits väggfasta stenbänkar. Genom korsgången kunde klostrets munkar och lekbröder vandra till och från gudstjänster och tidegärder. Korsgången hade även en stor liturgisk betydelse eftersom den användes för processioner av olika slag.

The Cloisters

The rectangular Cloisters Ambitus were the abbey's connecting passages. They were enclosed in vaulted roofs and had windows onto the open Cloister Garth. The cloisters led directly into the church at two places, the west entrance for the lay brothers, in the corner at the entrance to the abbey ruins, and the east for the choir monks, beside the chapter house and sacristy. There were probably fixed stone seats along the walls of the north and east cloisters.

Using the cloisters the monks and lay brothers could go to and from services and offices. The cloisters also had a liturgical function as they were used for processions.

Der Kreuzgang

Der rechteckige Kreuzgang, der Ambitus, war der innere Verbindungswege des Klosters. Der mit Kreuzgewölben ausgestattete Gang öffnete sich mit Fenstern zum Innenhof. Zwei Zugänge führten vom Kreuzgang direkt in die Kirche. Der westliche war den Konversen vorbehalten. Er befindet sich in der Ecke neben dem heutigen Eingang in das Klosterareal. Die Chormönche betrat die Kirche durch das östliche Portal neben dem Kapitelsaal und der Sakristei.

Im nördlichen und östlichen Kreuzgangflügel zogen sich Steinbänke den Wänden entlang. Mönche und Laienbrüder durchschritten den Kreuzgang zu den Gottesdiensten und Stundengebeten. Hier fanden auch Prozessionen statt. Dieser zentrale Klosterbereich war von hoher liturgischer Bedeutung.

Västergötlands
museum

LÄNSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Svenska kyrkan
SKARA

Greville's
FOND

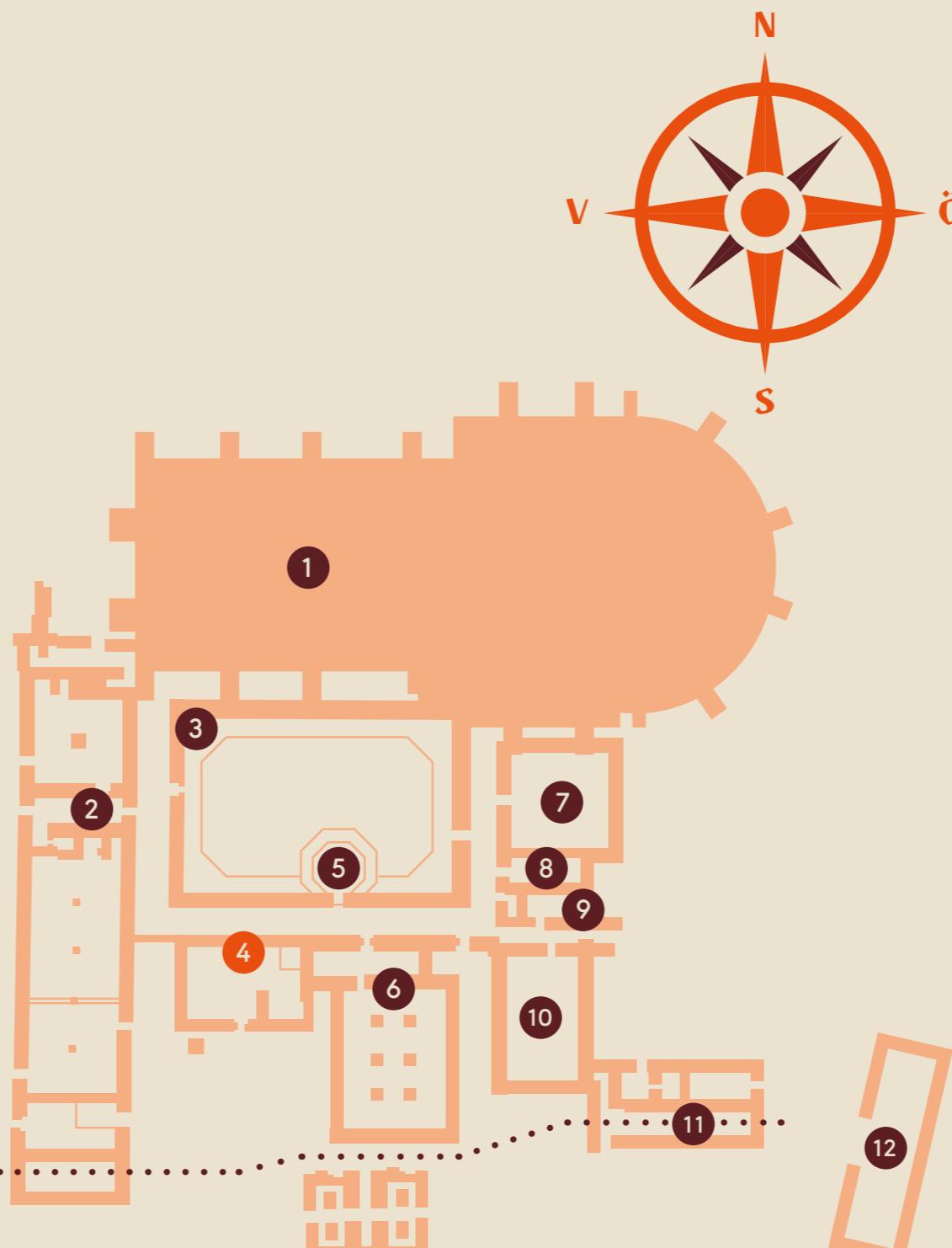
4

KLOSTRETS KÖK

KÖKET VAR ETT av de viktigaste rummen i klostret. Här fanns den enda värmekällan, en större eldstad i kökets sydöstra hörn mot munkarnas matsal Refektoriet. Möjligt kan eldstaden även ha ingått i en så kallad *hypocaust*, där uppvärmdu luft leddes via kanaler till andra rum.

I det nordöstra hörnet, vid serveringsöppningen mot matsalens förrum, fanns en spillovattenbrunn. I köket fanns en vattenledning av blyrör för inkommande rent vatten. Några av dessa blyrör finns att se i klostermuseet. Avloppsvattnet från köket leddes via en kanal ut till klostrets stora vattenkanal.

The Abbey Kitchen

The abbey kitchen was one of the most important rooms. It contained the only source of warmth in the abbey, a large fireplace in the south-east corner, adjoining the monks' refectory. The fireplace may have been part of a hypocaust-system, where heated air is conducted to other parts of the building through flues.

In the north-east corner, beside the serving-hatch into the ante-room of the refectory, is a well for the overflow from a fresh-water tap. The kitchen had a fresh water-system conducted via lead pipes. A piece of lead-piping can be seen in the museum. There was also a day-water channel that led to the main drain that flowed through the whole abbey complex.

Die Klosterküche

Die Küche war ein wichtiger Bereich im Kloster. Hier lag die einzige Wärmequelle des Gebäudekomplexes. In der südwestlichen Ecke des Raumes, im Anschluss an den Speisesaal der Mönche, befand sich eine große Herdstelle. Möglicherweise diente sie auch zum Beschicken der Warmluftheizung, die Hypokauste, die warme Luft durch Kanäle in die Räume leitete.

In der nordöstlichen Ecke, an der Durchreiche zum Vorraum des Speisesaals, befand sich ein Ausgussbecken. Durch eine Bleileitung wurde die Küche mit Frischwasser versorgt. Reste dieser Rohre sind im Klostermuseum zu besichtigen. Das Abwasser aus der Küche floss in den großen Brauchwasser-kanal, der das gesamte Klosterareal durchläuft.

Västergötlands
museum

LÄNSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN
Svenska kyrkan SKARA

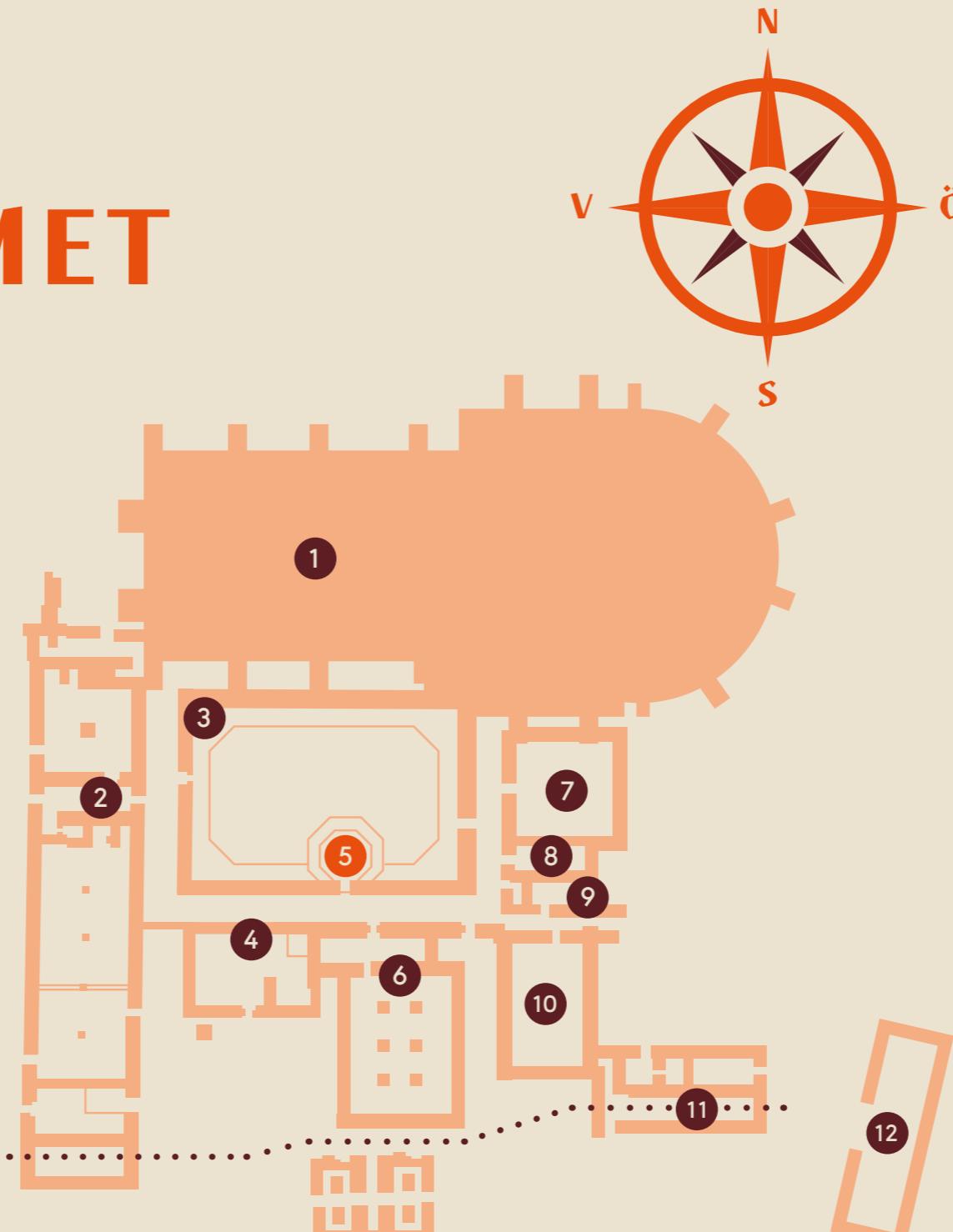
5

TVÄTTRUMMET

VATTNET VAR CENTRALT i Cisterciensernas klosterliv. Tillgången på vatten var det viktigaste kravet när ett kloster skulle etableras. Tvättrummet Lavatorium med sitt brunnskar var på många sätt centralpunkten för vattnet och dess hanterande i klostret.

Friskt vatten togs inte från den öppna dagvattenkanalen som gick genom klostret, utan från en källa som var skyddad från inkommende föroreningar. Detta vatten ledes via tryckvattnledningar av bly in till de utrymmen där rent vatten behövdes, bl.a. i köket och i tvättrummet. En bit av dessa blyrör finns att beskåda i Klostermuseet. Här i tvättrummet tvättade sig munkarna på morgonen och före måltiderna. Här rakade man sig och skötte om tonsuren (den rakade hjässan).

Västergötlands
museum

LÄNSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Svenska kyrkan
SKARA

Grevilis
FOND

SKARA

The Laver

Water had more than a symbolic value in the life of the Cistercians. The laver, Lavatorium, with its wash basin was something of a focal point for the water and its use in the abbey. Fresh water was not taken from the day-water channels that ran through the abbey, but from a source that was protected from incoming pollution. This water was conducted via pressure pipes made of lead to the areas where it was needed, for example the kitchen and the laver. A piece of lead-piping can be seen in the Abbey Museum.

Here in the laver the monks washed in the morning and before meals. Shaving and care of the tonsure (the shaved head) was also done here.

Der Waschraum

Der Zugang zu Wasser besaß nicht nur symbolischen Wert für die Klostergemeinschaft der Zisterzienser. Er war die entscheidende Voraussetzung für eine Klostergründung. Der Waschraum, das Lavatorium, mit seinen Wasserbecken war von zentraler Bedeutung für das Klosterleben. Das Frischwasser entnahm man nicht aus den offenen Tagwasserkanälen, die durch das Areal liefen, sondern aus einer vor Verunreinigungen geschützten Quelle. Es wurde über bleierne Druckwasser-leitungen in die Küche und die Lavatorien geführt. Reste dieser Bleirohre sind im Klostermuseum ausgestellt.

Im Lavatorium wuschen sich die Mönche am Morgen und vor den Mahlzeiten. Hier rasierten sie sich und schnitten das Kopfhaar zur Tonsur.

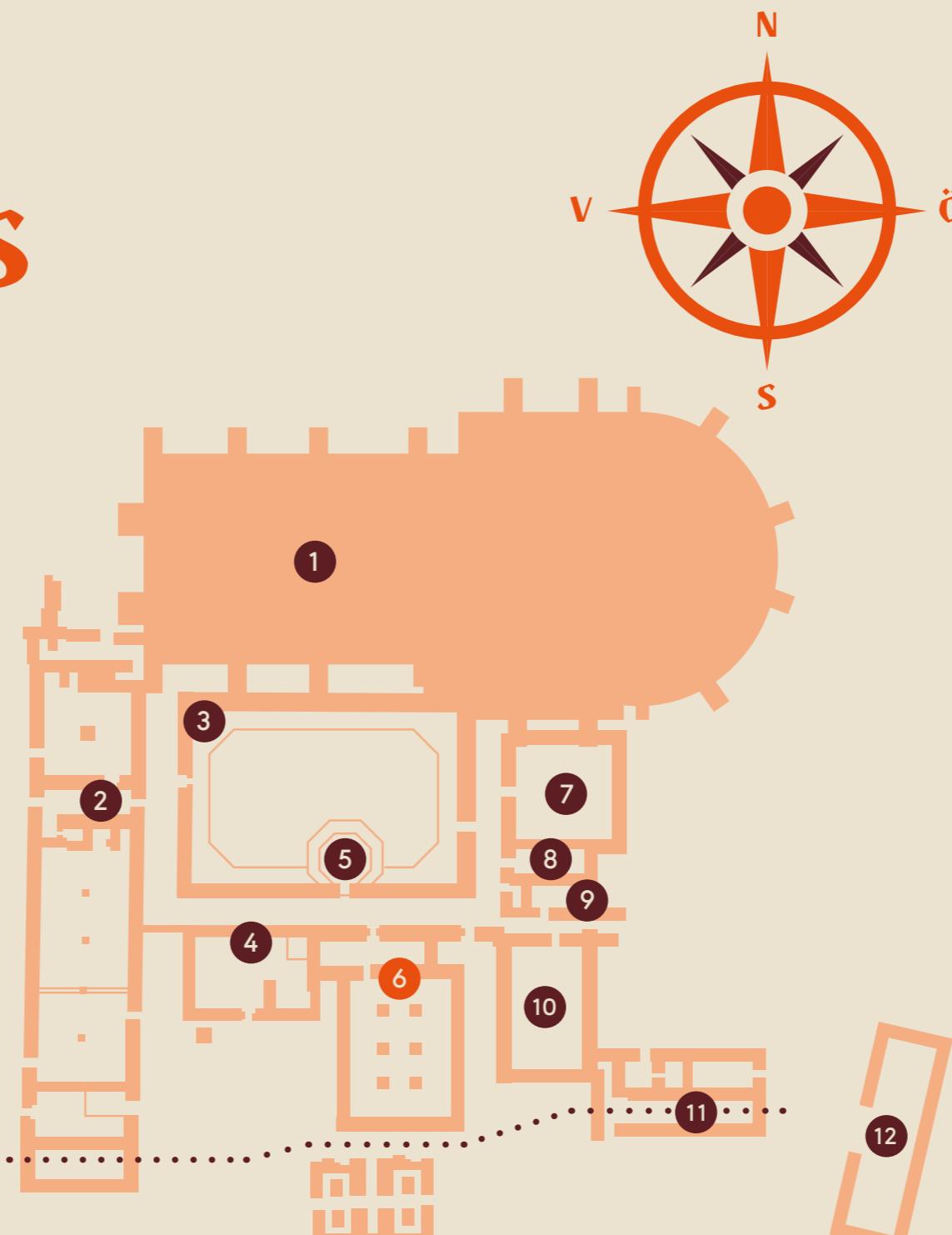

MUNKARNAS MATSAL

MATSALEN REFEKTORIUM VAR ett ståltigt rum med ett tak av tolv kryssvalv som vilade på sex kolonner i salens mitt. En av dessa kolonner har rests på sin gamla bas. Med en takhöjd på fem meter och höga, luftiga fönster fick matsalen en högtidsstämning.

Måltiderna var organiserade som en ritual, en andakt. Munkarna vandrade in i matsalen i procession efter att först ha tvättat sig i det stora brunnskaret i tvättrummet **Lavatorium**.

Munkarna åt under tystnad. Kosten var enligt Klosterregeln i huvudsak vegetarisk, med undantag för fisk och vid enstaka tillfällen även fågel. Kött från däggdjur skulle man inte äta. Talrika benrester från klostrets avfallshögar avslöjar dock att denna regel inte följdes fullt ut.

The Monks' Refectory

The refectory was a magnificent room covered in 12 rib-vaulted arches resting on six columns. One of these columns stands on its original base. The height of five meters and the tall airy windows gave the room a festive quality. Meals were organised as a solemn ritual. Monks processed into the room after first washing in the large basin in the laver, Lavatorium.

The food was eaten in silence. According to the Rule the diet was mainly vegetarian, with the exception of fish and occasionally even poultry.

Der Speisesaal der Mönche

Der Speisesaal, das Refektorium, war ein prachtvoller Raum mit 12 Kreuzgewölben. Eine der ehemals sechs Säulen steht heute wieder auf ihrer ursprünglichen Basis. Durch die Raumhöhe von fünf Metern und hohen, luftigen Fenstern herrschte im Refektorium eine erhabene Stimmung.

Die Mahlzeiten der Mönche waren als Ritual zur Andacht organisiert und streng geregelt. Nach dem Waschen am Becken im Waschraum, dem Lavatorium, prozessierten sie in das Speisesaal.

Das Essen wurde schweigend eingenommen. Die Klosterregeln verlangten vorwiegend vegetarische Kost. Zuweilen gab es Fisch und Geflügel, auf das Fleisch von Säugetieren sollte möglichst verzichtet werden. Knochenreste in den Abfällen beweisen, dass diese Vorschrift nicht immer eingehalten wurde.

Västergötlands
museum

LÄNSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN
Svenska kyrkan
SKARA

SAKRISTIA OCH KAPITELSAL

KORMUNKARNAS LÄNGA I ÖSTER var hopbyggd med kyrkans södra korsarm och hade två våningar. Det stora rosettfönstret på kyrkan vägg fanns inte på klostertiden utan gjordes först 1888. Rummet närmast kyrkan var **Sakristian**. Det utrymmet blev återfyllt med jord efter utgrävningarna på 1920-talet och syns därför inte idag.

En kolonnförsedd portal från korsgången ledde in till det här rummet som var **Kapitelsalen**, klostrets förnämsta rum. Det var en vacker sal med ett välvt tak som vilade på fyra kolonner. Runt väggarna fanns det troligen väggfasta stenbänkar. Här samlades munkarna på morgonen för att studera ordensreglerna och gå igenom dagens arbete. Här tog man även upp eventuella försummelser och utdelade straff. Klosters disciplin var hård!

Sacristy and Chapter House

The east range was connected to the south transept of the church, and had two floors. The rose window was added later in 1888. The room nearest the church was the **Sacristy**, since the excavations in 1920 filled with earth.

The next room in the east range was the **Chapter House**, the Abbey's finest room. A monumental portal led from the cloister into this beautiful room with its vaulted roof resting on four columns. Around the walls there would have been fixed stone seats. Here the monks gathered every morning to study the Rule of St. Benedict, daily business was discussed, faults were also confessed and penance assigned. Discipline was strict!

Sakristei und Kapitelsaal

Der östliche Flügel, der Klausurbau, war den Chormönchen vorbehalten. Das zweistöckige Gebäude fügt sich direkt an den südlichen Kreuzarm der Kirche an. Das Rosettenfenster im Querarm wurde erst im Jahr 1888 eingebaut. Direkt neben der Kirche befand sich die **Sakristei**. Dieser Raum wurde nach Ausgrabungen in den 1920er Jahren mit Erde gefüllt und ist heute nicht mehr zugänglich.

Ein mit Säulen geziertes Portal führte aus dem Kreuzgang in den Ostflügel, in den repräsentativen **Kapitelsaal**. Dieser schöne Raum war mit Gewölben ausgestattet, die auf vier Säulen ruhten. An den Wänden verliefen vermutlich festeingebaute Steinbänke. Am frühen Morgen versammelten sich hier die Mönche zum Studium der Ordensregeln, zur Arbeitsverteilung oder um Versäumnisse zu berichtigen. Hier wurden auch Strafen ausgesprochen. Die Disziplin im Kloster war streng.

Västergötlands
museum

LÄNSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN
Svenska kyrkan
SKARA

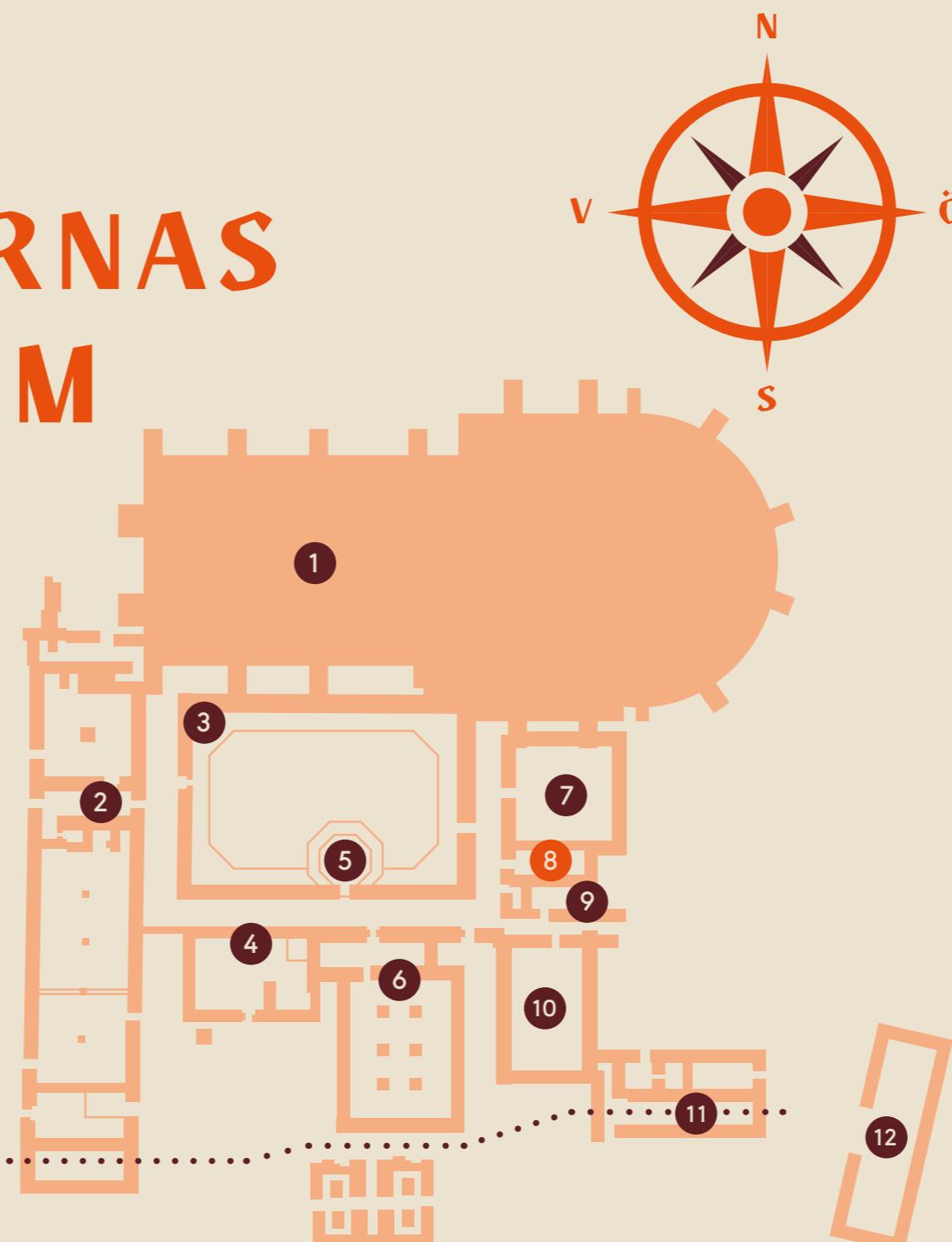
8

KORMUNKARNAS SAMTALSRUM

DET RÅDDE ETT generellt förbud för enskilda samtal inom klostret. Här, i det lilla samtalsrummet Parlatorium, fick man dock tala med varandra under vissa tider.

Till höger om samtalsrummet syns en del av trappan som ledde upp till kormunkarnas sovsal Dormitorium i östra längan. Denna trappa var den ordinarie vägen ner till klosteranläggningen för munkarna. Det fanns också en trappa som gick direkt ner i kyrkan från den norra änden av sovsalen. Den användes vid den första tidebönen, matutinen, som genomfördes mitt i natten.

The Choir Monks' Parlour

In the room to the left, the Parlatorium, monks were allowed to talk at certain times without breaking the cloister rule of silence.

To the right of this room are the remains of the stairway that led up to the monks' dormitory, Dormitorium. This was the normal way down into the abbey for the monks, but at the first office, matins, that took place in the middle of the night, they used a stairway that went straight down into the church from the north end of the dormitory.

Sprechzimmer der Chormönche

Innerhalb des Klosters herrschte ein Schweigegebot. Nur im kleinen Sprechzimmer, dem Parlatorium, war das Sprechen zu bestimmten Zeiten erlaubt.

Rechts liegen die Überreste einer Treppe. Sie führte in den Ostflügel zum Schlafsaal der Mönche, dem Dormitorium. Über diese Treppe stiegen die Mönche hinunter in die Klosteranlage. Für das erste Stundengebet, die Matutin mitten in der Nacht, benutzte man eine Treppe vom Schlafsaal aus direkt in die Kirche.

Västergötlands
museum

LÄNSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Svenska kyrkan
SKARA

Greville's
FOND

SKARA

9

KLOSTER-FÄNGELSET

PASSAGEN MELLAN DEN INRE KLOSTERANLÄGGNINGEN OCH DE YTTRÉ KLOSTERDELARNA GICK GENOM DENNA KORRIDOR. TILL VÄNSTER, DELVIS UNDER TRAPPAN TILL SOVSALEN, FANNS ETT LITET RUM SOM TROLIGEN ANVÄNDDES SOM KLOSTERFÄNGELSE. KLOSTREN SKULLE HA ETT FÄNGELSE »DÄR PÅ ABBOTENS ORDER FÖRBRYTARE SKALL INSÄTTAS«. DET HANDLADE INTE OM ATT FÄNGSLA NÅGON FRÅN SAMHÄLLLET UTANFÖR KLOSTRET. DET VAR MUNKAR OCH LEKBRÖDER, SOM PÅ OLIKA SÄTT BRUTIT MOT REGLERNÄ I KLOSTRET, SOM HAMNADE HÄR.

The abbey prison cell

The passage between the inner abbey and the outer area was via this corridor. To the left, partly under the stairway to the dormitory, was a room that was probably used as the abbey prison cell. It was stipulated that abbeys should have a prison »where at the order of the abbot offenders shall be placed«. It was not a question of imprisoning anyone from the world outside, only monks and lay brothers who had broken the abbey rules ended up here.

Kloster Gefängnis

Dieser Korridor diente als Passage zwischen der inneren Klosteranlage und den äußeren Klosterbereichen. Links, unterhalb der Treppe zum Schlafsaal, lag ein Raum, der vermutlich als Gefängnis diente. Er wurde eingerichtet, damit »auf Befehl des Abts Verbrecher eingesetzt werden sollen«. Es handelte sich um kein Gefängnis für gewöhnliche Verbrecher, sondern diente der Disziplinierung von Mönchen und Konversen, die gegen Regeln des Klosters verstößen hatten.

Västergötlands
museum

LÄNSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Svenska kyrkan
SKARA

Greville's
FOND

SKARA

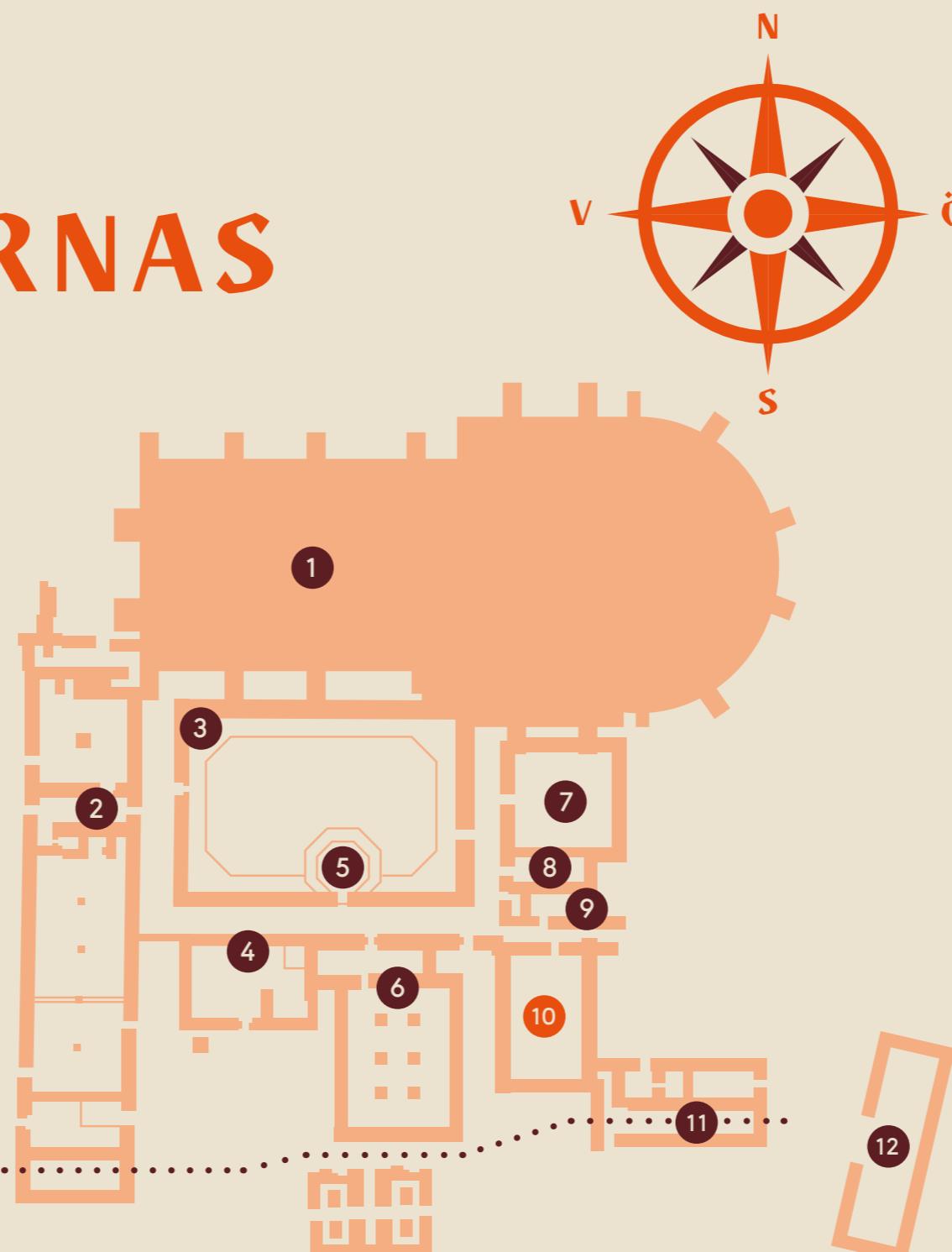
10

KORMUNKARNAS ARBETSRUM

LÄNGST SÖDERUT i kormunkarnas långa fanns arbetsrummet Auditorium. Det användes av munkarna i deras studier och även som skrivarstuga Scriptorium. Vid utgrävningar har man kunnat konstatera att rummet byggts om vid flera tillfällen. Mellan de olika lagren av golvmaterial hittades bl.a. 53 silvermynt från Erik Knutssons tid (1208–1216).

Det fanns två ingångar till detta rum, dels på norra kortsidan från passagen genom kormunkarnas långa, och dels i sydöstra hörnet.

The Day Room

The Day Room, Auditorium, lay at the south end of the monks' range and was the monks' study and workroom, and probably also used for writing Scriptorium. Excavations have revealed that the room was altered on several occasions. Between the various layers of floor-material 53 silver coins dating back to the reign of Erik Knutsson (1208–1216) have been discovered.

There were two entrances to this room, one from the north end, the passage through the monks' range, and one in the south east corner of the room.

Arbeits- und Studierzimmer

Der südlichste Raum im Gebäudetrakt der Chormönche war ein Arbeits- und Studierzimmer, das Auditorum. Er wurde auch zum Schreiben, als Scriptorium, verwendet. Ausgrabungen lieferten Hinweise auf mehrere Umbauten. Unter anderem wurden 53 Silbermünzen aus der Zeit Erik Knutssons (1208–1216) entdeckt.

Die Zugänge zu diesem Raum lagen jeweils an der nördlichen Kurzseite und in der südöstlichen Ecke.

Västergötlands
museum

LÄNSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Svenska kyrkan
SKARA

Greville's
FOND

SKARA

11

ABBOTENS HUS

INTILL KORMUNKARNAS LÄNGA fanns ett hus som kanske inrymde abbotens bostad på andra våningen. I bottenvännen har byggnaden varit indelad i tre mindre rum i den norra halvan och ett enda långsmalt rum i den södra. Genom det långa rummet löper också klostrets stora vattenkanal.

I alla bottenväningens rum har man hittat fynd från metall- och glashantverk. Det kan tyda på att rummen använts som verkstäder. Det fall på nästan 1 meter som vattenkanalen har inom byggnaden kan tala för att man nyttjat vattenkraft som energikälla vid tillverkningen.

Det finns också en alternativ tolkning med hänsyn till vattenrännan och det är att byggnaden inrymt munkarnas toalett och hygienutrymme.

The Abbot's House

Next to the choir monks' range was a house which may have served as the abbot's residence on the upper floor. The ground floor was divided into four sections; three smaller rooms in the north half and one long and narrow room on the south side. Remains of glass- and metalwork have been found in all of these rooms, which suggests that they have been used as workshops. The steep slope of the channel inside this building makes it likely that a water wheel was used as an energy source.

There is also an alternative interpretation of the function as the monks' toilet and washing room because of the water channel inside.

Das Haus des Abtes

Im Obergeschoss des Hauses im südöstlichen Klausurflügel wohnte vermutlich der Abt. Das Erdgeschoss bestand aus drei kleinen Räume auf der Nord- und einem schmalen Raum auf der Südseite, durch den der große Wasserkanal des Klosters führt.

Im ganzen Erdgeschoss entdeckte man Spuren von Metall- und Glasverarbeitung. Der Wasserkanal weist hier ein Gefälle von etwa einem Meter auf. Wahrscheinlich betrieb dieser ein Wasserrad und diente den Handwerkern in der Werkstatt als Energiequelle. Ebenso ist eine Verwendung des Wasserlaufs zur Hygiene und für Toiletten im Gebäude denkbar.

Västergötlands
museum

LÄNSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Svenska kyrkan
SKARA

Greville
FOND

KLOSTEROMRÅDET

1. Klosterkyrkan
2. Lekbrödralängan
3. Korsgången
4. Klosterköket
5. Tvättrummet
6. Kormunkarnas matsal
7. Sakristia och Kapitelsal
8. Samtalsrum och trappa upp till sovsal
9. Klosterfängelset samt passage till det yttre klosterområdet
10. Kormunkarnas arbetsrum
11. Abbothuset
12. Klostermuseum
- • • Klostrets stora vattenkanal

The main monastic buildings

1. The Abbey Church
2. The Lay Brothers' Range
3. The Cloisters
4. Kitchen
5. The Laver
6. Refectory
7. Sacristy and Chapter House
8. Parlour and the Day Stair
9. Prison cell and passage to the outer area.
10. Day room/Study
11. The Abbot's House
12. The Abbey Museum
- • • Water channel

Das Klosterareal

1. Klosterkirche
2. Gebäudetrakt der Konversen
3. Kreuzgang
4. Klosterküche
5. Brunnenhaus
6. Speisesaal der Chormönche
7. Sakristei und Kapitelsaal
8. Sprechzimmer und Treppe zum Schlafsaal
9. Klostergefängnis und Passage zu dem äußeren Klostergebiet
10. Schreibsaal der Chormönche
11. Haus des Abtes
12. Klostermuseum
- • • Wasserkanal